

Aktualność nauczania Leona Wielkiego o autorytecie doktrynalnym w Kościele
(streszczenie)

Istnienie z woli Jezusa Chrystusa w Kościele Urzędu Nauczycielskiego, uosobionego w Biskupie Rzymu oraz biskupach pozostających w nim w komunii hierarchicznej, jest prawdą wiary katolickiej. Jednakże zagadnienie autorytetu doktrynalnego w Kościele należy do trudnych kwestii teologicznych i wciąż wymaga pogłębienia, zwłaszcza w obliczu przemian zapoczątkowanych przez Sobór Watykański II i problemów, które w związku z tym się pojawiły. W tym zadaniu szczególne znaczenie posiada odwoływanie się do „uprzywilejowanych świadków Tradycji”, którymi są ojcowie Kościoła. Bardzo ważnym świadkiem procesu krystalizacji autorytetu doktrynalnego w Kościele starożytnym jest św. Leon Wielki. W latach 440-461 sprawował urząd Następcy św. Piotra na rzymskiej stolicy biskupiej, musząc stawić czoła licznym przeciwnościom zewnętrznym i wewnętrznym. Szczególnie zasłużył się na polu walki o prawowierną chrystologię, co zostało przypieczętowane na Soborze Chalcedońskim w 461 roku. Leon jest również autorem bardzo dojrzałej doktryny o prymacie Biskupa Rzymu, która jest zintegrowana z nauką o biskupach tworzących jedno kolegium miłości.

Niniejsza praca służy rozwiązaniu problemu dotyczącego znaczenia nauki Leona Wielkiego dla aktualnego nauczania Kościoła o własnym autorytecie doktrynalnym. Czy można mówić o aktualności myśli tego wybitnego ojca i doktora Kościoła z V wieku? Aby było możliwe udzielenie na to pytanie miarodajnej odpowiedzi należało przyjąć jako bazę źródłową zachowane dzieła Leona Wielkiego, czyli mowy i listy oraz współczesne dokumenty *Magisterium Ecclesiae* poruszające zagadnienie kościelnego autorytetu doktrynalnego, w tym także księgi liturgiczne.

Postawiony problem został rozwiązany w trzech rozdziałach rozprawy. W pierwszym rozdziale po podaniu źródeł, które wpłynęły na uformowanie myśli Leona zostały przedstawione wydobyte z jego spuścizny literackiej treści dotyczące kolejno posłannictwa Biskupa Rzymu, roli synodów i soborów jako przejawów kolegalności episkopatu oraz relacji między prymatem a episkopatem w zasadniczej perspektywie sprawowania przez te podmioty misji nauczycielskiej w Kościele. Wyłoniła się tutaj spójna wizja funkcjonowania kościelnego autorytetu doktrynalnego Leona Wielkiego, w której Biskup Rzymu współdziała z Kolegium Biskupów w misji strzeżenia wyjaśniania i depozytu wiary, a ta współpraca jest oparta na zakorzenieniu kolegalności episkopatu w *plenitudo potestatis* Papieża.

Drugi rozdział polegał na szczegółowym przeglądzie współczesnego nauczania Kościoła na temat własnego autorytetu doktrynalnego, z uwzględnieniem przemian, jakie nastąpiły po Soborze Watykańskim II. Zostały tutaj wskazane podstawy teologiczne autorytetu magisterialnego w ujęciu historycznym i systematycznym, a następnie zajęto się tą problematyką od strony podmiotowej. Omówiono więc autorytet Biskupa Rzymu, wychodząc od prawdy o prymacie Następcy św. Piotra oraz podano formy i zakres wykonywanego przez niego zadania nauczania. Podobnej analizie poddano autorytet Kolegium Biskupów, analizując ich *munus docendi* i sposoby jego realizacji. W końcu przebadano instytucjonalne formy relacji między podmiotami autorytetu, wyróżnione na podstawie nauki o częściowej realizacji kolegalności biskupiej: Synod Biskupów, Kolegium Kardynałów, synody partykularne oraz Konferencje Episkopatu, uwzględniając toczące się dyskusje teologiczne na ich temat i ewolucję magisterialnych uregulowań tego zagadnienia. W ten sposób został nakreślony panoramiczny obraz współczesnego Urzędu Nauczycielskiego w aspekcie doktrynalnym i funkcjonalnym.

W ostatnim i najważniejszym rozdziale dokonano zestawienia teologii i praktyki kościelnego autorytetu doktrynalnego wypracowanego przez Leona Wielkiego ze współczesnym stanem Urzędu Nauczycielskiego Kościoła w celu uchwycenia recepcji, sposobów i kierunku rozwoju myśli naszego Autora. Wskazano przy tym na nowe elementy doktrynalne i instytucjonalne w stosunku do czasów Leona Wielkiego oraz dokonano próby ich oceny w świetle doktryny Papieża z V wieku. Zauważono tutaj, że myśl naszego Autora jest wyraźnie przywoływana w różnych dokumentach *Magisterium Ecclesiae*, stanowi narzędzie argumentacji w pewnych kwestiach szczegółowych, jak również pozostaje obecna w tekstach liturgicznych. Bogata spuścizna Leona Wielkiego dotycząca kościelnego autorytetu doktrynalnego w różnorodny sposób została podjęta przez kolejnych Papieży w procesie kształtowania prawowiernej teologii i prakseologii Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, który toczył się i wciąż się toczy pośród pojawiających się błędów i problemów, przy czym obecny pontyfikat wykazuje, przynajmniej w pewnych kwestiach, cechy odmiennej niż Leonowa wizji kościelnego autorytetu doktrynalnego.

W ten sposób niniejsza praca, łącząca elementy patrystyki i dogmatyki, dowiodła rzeczywistej i wielorakiej aktualności nauczania Leona Wielkiego o autorytecie doktrynalnym w Kościele. Doktor Kościoła z V wieku, mimo upływu długiego czasu i licznych przemian, jakie nastąpiły w Kościele również i dziś pozostaje godnym uwagi punktem odniesienia, który powinien być brany pod uwagę zarówno przez Urząd Nauczycielski Kościoła, jak i przez teologów próbujących zgłębiać problematykę eklezjalnego autorytetu doktrynalnego.

